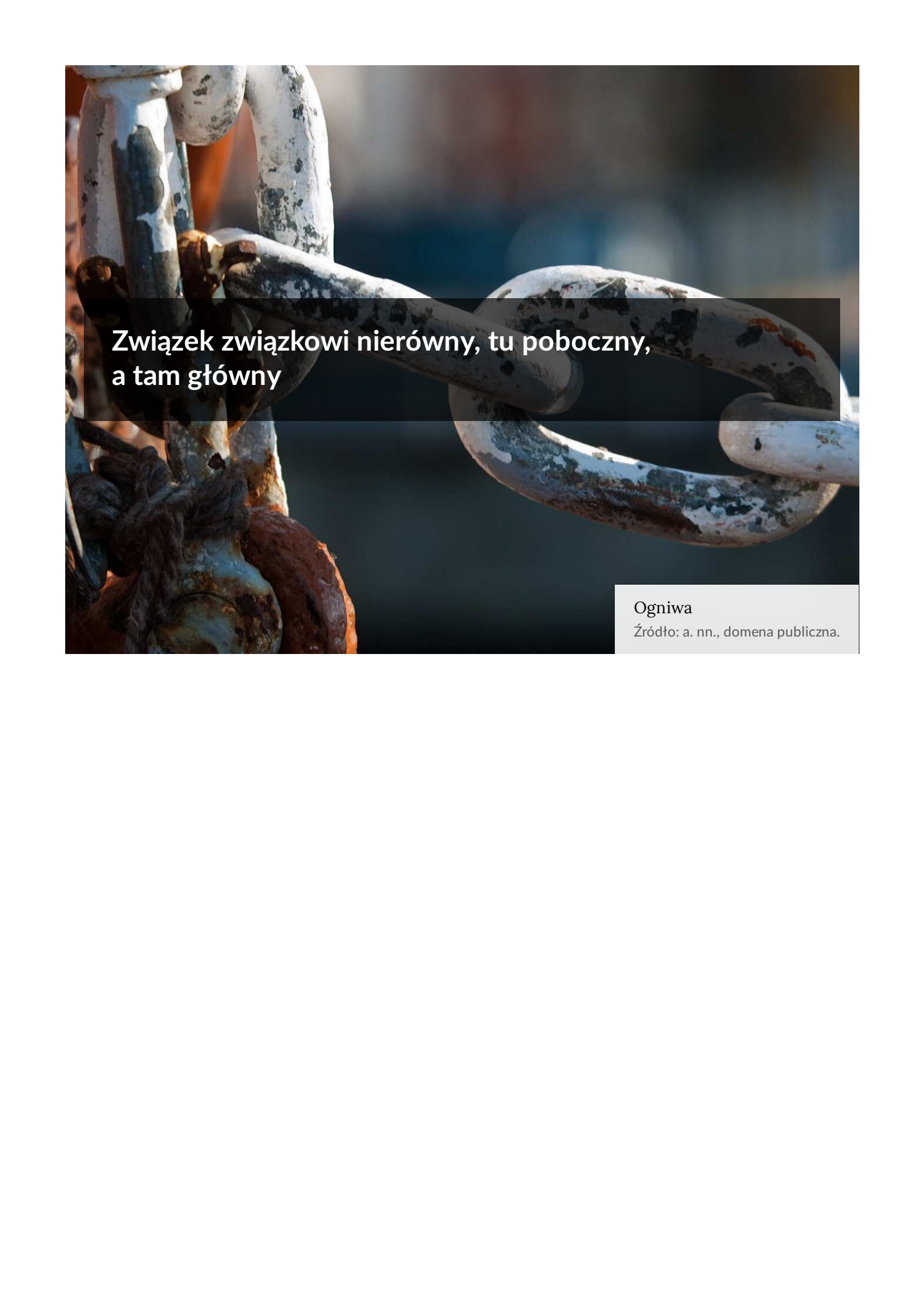

Związek związkowi nierówny, tu poboczny,
a tam główny

Związek związkowi nierówny, tu poboczny,
a tam główny

Ogniwa

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Ćwiczenie 1

Rozwiń podane zdania nierozwinięte, dodając poniższe określenia.

3 określenia orzeczenia: Tezeusz zabił .

1 określenie podmiotu, 2 określenia orzeczenia: Dedal zaprojektował .

1 określenie podmiotu, 2 określenia orzeczenia: Pandora otworzyła .

1 określenie podmiotu, 2 określenia orzeczenia: Narcyz zakochał się .

1 określenie podmiotu, 2 określenia orzeczenia: Towarzysze zjedli .

w labiryncie

niespodziewanie

nierozważnie

skrzydła

dzięki Ariadnie

Odyseusza

z ciekawością

synowi

lotosy

Lekkomyślna

Pomysłowy

Piękny

puszkę

w sobie

Minotaura

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o.

Zapamiętaj!

Orzeczenie i podmiot tworzą **związek główny** w zdaniu.

Pozostałe wyrazy w zdaniu tworzą **związki poboczne**.

Wyrazy w związkach nie są równorzędne,
mniej ważny (podrzędny)
określa ważniejszy (nadrzędny).

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Zdania rozwinięte, w których występują liczne związki poboczne, zawierają znacznie więcej informacji niż zdania nierozwinięte:

Narcyz zakochał się. (zdanie nierozwinięte, tylko związek główny);

Piękny Narcyz zakochał się we własnym odbiciu. (zdanie rozwinięte, związek główny i trzy związki poboczne).

Narcyz – co zrobił? – zakochał się (związek główny);

Narcyz – jaki? – piękny;

zakochał się – w czym? – w odbiciu;

odbiciu – czym? – własnym.

Wyrazy w związkach nie są równorzędne, mniej ważny określa ważniejszy.

Nadrzędny jest ten wyraz, od którego kierujemy pytanie (jaki Narcyz?),

a **podrzędny** ten, który odpowiada na pytanie (piękny).

Ćwiczenie 2

Znajdź i oznacz w zdaniach związki główne (orzeczenie - kolorem czerwonym, podmiot - kolorem niebieskim).

czerwony

niebieski

Na samym środku raju Bóg zasadził drzewo wiadomości dobrego i złego.

W tym jednym drzewie krążyły soki dobra i zła.

Raj przecinała wielka rzeka rozdzielająca się na cztery tak samo potężne odnogi.

Wody tych rzek toczyły płytki złota i drogie kamienie.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 3

Odszukaj związki główne w zdaniach z ćwiczenia 2. Zwróć uwagę, jaki rodzaj informacji mogą zawierać związki poboczne.

Wybierz jedno spośród powyższych zdań rozwiniętych. Przepisz je tutaj lub do zeszytu i wypisz z niego wszystkie związki poboczne.

Ćwiczenie 4

Przyporządkuj podane przykłady do odpowiednich grup.

Związek główny

Związek poboczny

stajnia Augiasza

Herkules sprzątał

Szyf wtaczał

syreni śpiew

syreny śpiewały

Pandora otworzyła

róg obfitości

koń trojański

Ćwiczenie 5

Z podanych zdań wypisz związki główne oraz poboczne. Zadaj pytania o wyrazy podrzędne.

1. Wielkie płazy wyłazą z wody.
2. Skrzydlate ptaki wzbijają się nad ziemię.
3. Stwórca ukończył swoje wielkie dzieło.

Ćwiczenie 6

Uzupełnij tabelkę brakującymi wyrazami tak, aby powstały związki frazeologiczne pochodzące z Biblii. Następnie wpisz pytania, na które odpowiedzią będą wyrazy podrzędne.

Wyraz nadrzędny	Pytanie	Wyraz podrzędny
<input type="text"/>	<input type="text"/>	rajski
wyrok	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	Babel
rzeź	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	marnotrawny
ziemia	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Ćwiczenie 7

Ułóż związki frazeologiczne z rozsypanych wyrazów.

zakazany	soli
chleb	ręce
egipskie	z nieba
umywać	owoc
manna	ciemności
niewierny	Tomasz
słup	powszedni

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 8

Wyjaśnij znaczenie związków frazeologicznych z poprzedniego ćwiczenia.

Ćwiczenie 9

Przeczytaj poniższe zdanie, a następnie połącz podane wyrazy tak, aby tworzyły związki wyrazowe zawarte w tym zdaniu.

Podstępni Grecy podarowali swoim przeciwnikom konia trojańskiego.

Grecy	przeciwnikom
podarowali	podarowali
konia	przeciwnikom
podarowali	konia
podstępni	Grecy
swoim	trojańskiego

Zapamiętaj!

- Aby narysować wykres zdania pojedynczego, należy:
- odszukać związek główny i zapisać go w jednej linii, najpierw podmiot, potem orzeczenie,
 - znaleźć określenia podmiotu oraz orzeczenia i zapisać je odpowiednio w dwóch grupach,
 - ustawić wszystkie wyrazy według ważności, nadrzędne wyrazy - wyżej, podrzędne - niżej,
 - zadać pytania między poszczególnymi wyrazami tworzącymi związki.

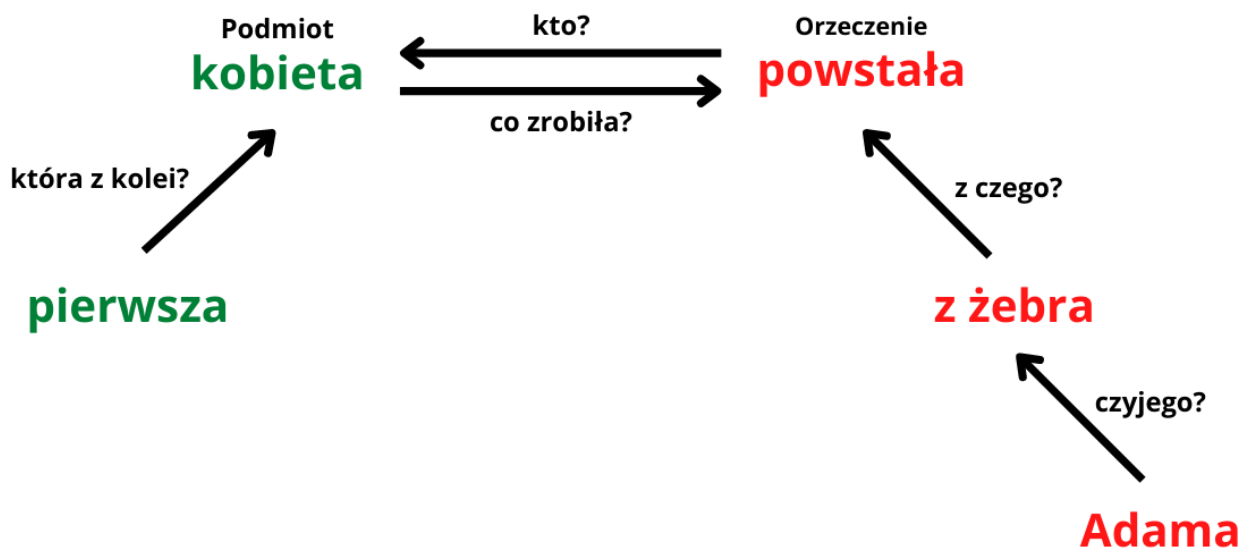
Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Ważne!

Oto wykres zdania: *Pierwsza kobieta powstała z żebra Adama.*

Grupa podmiotu

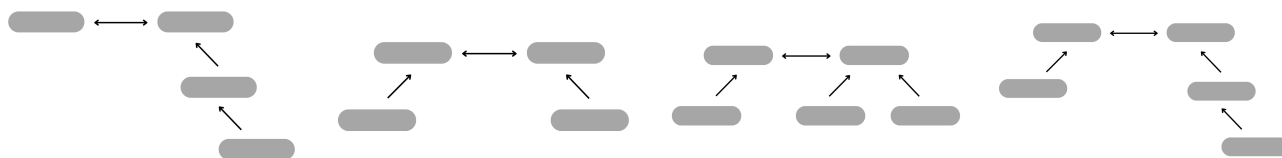
Grupa orzeczenia

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 10

Dopasuj zdania do ich wykresów.

Adam żył
w boskim raju.

Podstępny wąż
skusił Ewę.

Dobry Bóg ulepił
z gliny człowieka.

Pocziwy
mężczyzna miał
dwóch synów.

Polecenie 1

Narysuj w zeszycie wykresy następujących zdań:

1. Ciekawa kobieta szybko zerwała zakazany owoc.
2. Piękne kwiaty pojawiły się na nagiej ziemi.
3. Na niebieskim firmamencie zabłyśły lśniące gwiazdy.
4. Wszystkie zwierzęta żyły ze sobą w przyjaźni.

